

NATURA 2000

Szafran spiski *Crocus scepusiensis*
fot. Maciej Bonk

Celem sieci Natura 2000 jest zachowanie różnorodności biologicznej krajów Unii Europejskiej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. Od początku byliśmy zaangażowani w prace nad tworzeniem sieci Natura 2000 i wdrażaniem tego programu w Polsce.

Podstawą prawną Natura 2000 są dwie dyrektywy: siedliskowa i ptasia. Zgodnie z ich zapisami tworzone są specjalne obszary ochrony siedlisk oraz obszary specjalnej ochrony ptaków, potocznie nazywane obszarami Natura 2000.

Powstawanie sieci obszarów Natura 2000 było długotrwałym procesem. Prace na zlecenie Ministerstwa Środowiska i Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ) rozpoczęły się w IOP PAN w Krakowie już pod koniec lat 90. XX wieku. Zebrano informacje o rozmieszczeniu, liczebności i stanie populacji 89 gatunków zwierząt (z wyjątkiem ptaków), 46 gatunków roślin oraz 81 typów siedlisk przyrodniczych. Dla wszystkich gatunków i siedlisk wytypowano tereny naj-

JOANNA PERZANOWSKA

ważniejsze dla ich ochrony i zaproponowano ich granice. W przypadku ptaków, obszary Natura 2000 obejmowały przede wszystkim ważne ostoje ptasie (*Important bird areas*) o znaczeniu europejskim. Dla każdego z obszarów stworzono Standardowy formularz danych (SFD), zawierający jego opis oraz skondensowane informacje o przedmiotach ochrony, ich wartości przyrodniczej, zagrożeniach, formach ochrony i własności.

Zaproponowana w roku 2001 sieć obszarów, obejmująca nieco ponad 13% powierzchni kraju, była szeroko konsultowana. Po wykazaniu braków przez Komisję Europejską rozpoczął się kilkuetapowy proces tworzenia nowych obszarów, dedykowanych ochronie poszczególnych gatunków i siedlisk przyrodniczych, zwiększający ich udział w sieci. Od 2009 roku baza danych Natura 2000 i prace nad uzupełnianiem sieci i korektą granic są na bieżąco prowadzone przez GDOŚ. Aktualnie sieć obejmuje blisko 20% powierzchni lądowej Polski. W jej skład wchodzi 864 obszary siedliskowe oraz 145 obszarów ptasich.

Głównym założeniem programu Natura 2000 jest rozwój zrównoważony, godzący ochronę przyrody z gospodarczym użytkowaniem terenu. W obszarach Natura 2000 ochronie podlegają jedynie przedmioty ochrony, dla których dany obszar został utworzony, a nie całość przyrody, jak w rezerwatach przyrody i parkach narodowych.

Joanna Perzanowska

perzanowska@iop.krakow.pl

Centrum Natura 2000

Instytut Ochrony Przyrody PAN

al. Adama Mickiewicza 33, 31-120 Kraków